

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön rap. no 1.

Ministeri Idman.

Bukarest, 22/4 1982.

Légation de Finlande Varsovassa, huhtikuun 25 p:nä 1932.

N:o 273-98.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
20 178 ka.	1. 32
30/4.32	
5	C14.

Herra M i n i s t e r i ,

Minulla on täten kunnia lähettää Teille
Herra M i n i s t e r i , ministeri Idmanin Bu-
karestista toimittamat raportit N:ot 1 ja 2
viisinä kappaleina:

- 1/ Lähetystöneuvos Kobylański
nonagressioneuvotteluista siv.1-2,
- 2/ Ruhtinas Ghika nonagres-
sioneuvotteluista ..... siv.1-4.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i
syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

V. a. asiainhoitaja: *C. S. S.*

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

H e l s i n k i .

keen on Ranskan kanta muuttunut, ja on sen takäläisen lähettilään Puaux'n suhtautuminen ollut negatiivista, /jälleen uusi erimielisyys Puolan ja Ranskan välillä/. Kuningas ei ole sopimuksen tekoa vastaan. Pääministeri Iorga on se, jolla on enemmän harrastusta siihen. Hallituksen vaikutusvaltaisimman jäsenen, valtiovarainministeri Argetoianu on myöskin sen puolella, mutta hän sekaantuu muiden töittensä vuoksi verrattain vähän asiaan. Joka tapauksessa olisi erittäin suotavaa, että keskustelisimme täällä ollessani myöskin heidän kanssaan. Ulkosiainministeri Ghika on se, joka suhtautuu skeptillisimmin neuvotteluihin. Hänen skeptillisyydestään myöskin johtuu se, ettei kuluneina kuukausina ole mitään tehty. Marsalkka Pilsudski on Bukarestissa ollessaan selittänyt, että Puola pitää "Baltian maidenkin vuoksi tärkeänä, että sopimus solmitaan. Puola ei aio hylätä Baltian maita, joiden kanssa se on erittäin hyvässä yhteistyössä". Tuloksena Pilsudskin tarmokkaasta esiintymisestä on, että nyt on päätetty uudestaan alkaa neuvottelut. Titulesco tulee neuvottelemaan Genèvessä Litvinovin kanssa. Zaleski toimii välittäjänä.

En tahdo uskoa, että Kobylanski olisi tieteen antanut minulle väärää tietoa. Sain kuitenkin jo seuraavan päivän aamuna havaita, ettei Pilduskin täällä käynnillä, mitä nonagressioneuvotteluihin tulee, ole ollut mitään vaikutusta.

K. G. Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C114.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön rap. no 2.

Ministeri Pönnö.

Bukarest, 22/4 1932.

B u k a r e s t i S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Bukaresti- ssa 22 p:nähuhti- kuuta 19 32.

20 128 hae. 32
 20/4. 32
 5 014

Asia: Ruhtinas Ghika nonagres-
sioneuvotteluista.

Tänä aamuna oli minulla pitkä, puoli toista tun-
tia kestävä keskustelu ulkoministeri Ghikan kanssa. Ghika
puhui minulle täysin avomielisesti, ja sain käsityksen, et-
tä hänestä oli hauskaa saada puhua suunsa puhtaaksi.

Kun puolalaiset ensin puhuivat Rumanialle nonagres-
sioneuvotteluista, oltiin Bukarestissa epäileviä. Kun jo oli
olemassa Kellogg-pakti, ei uskottu, että uudesta sopimuksesta
olisi mitään etua. Päinvastoin oli se vaara tarjolla, että
menetetttäisiin se, mitä oli voitettu. Neuvottelujen kulku
on sen täysin osottanut. Kun paitsi Puolaa, myöskin Ranska
oli innostunut asiasta, oli Rumanian vaikea kieltäytyä nou-
dattamasta liittolaistensa toivomuksia. Jos Rumanian tekemiä
ehdotuksia, joihin venäläiset eivät ole suostuneet, pidetään
epäkäytännöllisinä, on omituista, etteivät kumpikaan, Puola
enemmän kuin Ranskakaan, ole kyenneet esittämään parempia.
Ollessaan Genève:ssä helmikuussa, keskusteli hän asiasta m.m.
kenraali Laidonerin kanssa. Laidoner sanoi, ettei Viro anna
suurtakaan merkitystä solmittavalle sopimukselle. Kysymys ei
ole mitenkään kiireinen. Samaa sanoi hänelle silloin Za-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. ~~2) Tavallinen kassa~~

~~3) Tavallinen kassa~~

.....
 .....
 .....

leski omasta alotteestaan. Syynä muuttuneeseen kantaan oli epäilemättä se, ettei Ranska enää ollut erikoisen innostunut asiasta. Berthelot oli kaupallisten etujen vuoksi solminut erittäin huonon sopimuksen. Tardieu sanoi suoraan Ghikalle, että sopimus, jos sellainen kerran tultaisiin tekemään, olisi joka tapauksessa tehtävä aivan uudestaan. Kun Ghika talvella kävi Varsovassa, sanoi itse Pilsudski hänelle, ettei hän anna mitään merkitystä sopimukselle. Eversti Beck oli silloin saapuvilla ja koetti vakuuttaa Pilsudskille sopimuksen hyödyllisyyttä. Nähtävästi on hän siinä onnistunut, sillä äskettäin täällä käydessään on Pilsudski puhunut innokkaasti sopimuksen puolesta. Näyttää muuten niinkuin ei kukaan enää tietäisi mitä mielipidettä olisi oltava. Kun Ghika ilmoitti Genèvestä Zaleskin välinpitämättömyydestä, hankki Puolan lähetystö sille Varsovasta Beckin peruutuksen. Ranskan lähettiläs on myöskin aivan suoraan sanonut, ettei Tardieu ole sopimuksesta innostunut. Aikaisintaan kesäkuussa on mahdollista, että ranskalaiset tulevat neuvottelemaan sopimuksesta Venäjän kanssa. Tämäkin riippuu paljon vaalien tuloksista. Tällaisten olosuhteitten vallitessa ei ole ajateltavissakaan, että Rumania tekisi mitään, mikä olisi omiaan heikentämään sen asemaa Venäjään nähden.

Kysymykseni johdosta, eikö Titulesco ole saanut tehtäväkseen neuvotella Genèvessä Zaleskin välityksellä, vastasi Ghika kieltävästi. Zaleski on tehnyt yrityksiä kutsua Titulescon aamiaisille Litvinovin kanssa, mutta Titulesco ei ole suostunut. Rumanian hallitus on täysin yksimielinen. Puolalaisten puheet erimielisyyksistä ovat tyhjää lorua.

Ghika kysyi minulta, miten oli ymmärrettävä se, että Suomen teollisuus on ankaran paineen alaisena Ve-

näjän taholta. Puolalaisten viimeinen motiivi on se , että Suomi taloudellisessa suhteessa on Venäjän käsissä /" entre les mains des russes"/. Vastasin, että taloudelliset piirit toivovat allekirjoittamamme sopimuksen ratifiointia. Maassa on ankara taloudellinen kriisi, ja toivotaan, että parantuneet suhteet Venäjään helpottavat kauppaa molempien maiden välillä. Mahdollista on, että myöskin voitaisiin saada aikaan puutavaraymyyntiä koskeva sopimus Venäjän kanssa. Puutavarat muodostavat tärkeimmän vientitavaramme. Toiselta puolen on luonnollisesti liioittelua sanoa, että Suomi taloudellisessa suhteessa on riippuvainen Venäjästä.

Esitin Ghikalle kaikki ne syyt, jotka aiheuttivat Suomen hallituksen päätöksen jättää nonagressiosopimusta koskeva esitys Eduskunnalle. Huomautin nimenomaan siitä harmillisesta asemasta, johon Suomi ilman omaa syytään on joutunut. Olemme hyvässä uskossa solmineet sopimuksen siinä luulossa, että muutkin tulevat sen tekemään. Olimme alussa epäilevällä kannalla. Nyt on meillä sopimus, jota on vaikea olla ratifioimatta. Toivomme, että muut ottavat sen huomioon.

Ghika sanoi Rumanian olevan mahdoton muuttaa menettelyään. Olisi tietysti ollut hauskempi, jos kaikki olisivat noudattaneet samaa menettelyä. Suomen menettely, jos se ratifioi sopimuksen, ei kuitenkaan luonnollisesti hävitä molempien maiden välillä olevia hyviä suhteita. Rumanian niinkuin Suomenkin on tehtävä se, mitä niiden edut vaativat.

Sanoin, että näin ollen olisi ollut parempi olla laisinkaan yhtymättä neuvotteluihin.

Ghika sanoi Suomen, samoinkuin Rumaniankin, ulkopolitiikan kaikesta päättäen olleen tarkkanäköisemmän

kuin Puolan ulkopolitiikan johdon. Kääntäen keskustelun muihin asioihin, lausui hän toivomuksen, että olisin Bukarestissa Rumanian kansallispäivänä 10 p. toukokuuta.

Ollessani ulkoministeriön pääsihteerin Filalityn luona, rupesi tämä heti puhumaan nonagressiosopimuksestamme. Esitin hänelle samat näkökohdat, jotka jo olin esittänyt Ghikalle. Viittasin myöskin solmimamme sopimuksen 2 artiklan 2 kohtaan, jota hän ei näyttänyt tuntevan. Lausuin toivomuksen, etteivät suhteemme tule kärsimään siinä tapauksessa, että mahdollisesti tulisimme pakoitetuiksi ratifioimaan sopimuksen. Filality vakuutti minulle, että voin olla varma hyvien välien säilymisestä Suomen ja Rumanian välillä.

Lähtiessäni ministeriöstä, tuli Ghikan sihteeri luokseni ja esitti päivälliskutsun ruhtinas ja ruhtinatar Ghikan luo.

Olen katsonut olevan syytä mahdollisimman tarkkaan selostaa käyntiäni Rumanian ulkoministeriössä, koska siitä käy ilmi, etteivät välimme Rumaniaan häiriinny sen kautta, että menettelemme sen mukaan kuin katsoimme edullisimmaksi itsellemme. Tuloni kautta tänne olemme osottaneet Rumanian hallitukselle, että pidämme tärkeänä koettaa säilyttää yhteistä rintamaa, seikka, mille täällä myöskin on osattu antaa arvoa.

K. G. Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/11.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön kaps. no 3.

Ministeri Idman.

Bukarest, 25/4 1982.

Légation de Finlande

Varsovassa, huhtikuun 27 p:nä 1932.

N:o 280-99.

UKKOASIAINMINISTERIÖ		
21/78 ka	1:32	
30/4.32		
EUROPA	ASIA	
5	C14	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia lähettää
Teille, Herra Ministeri, ministeri Id-
manin Bukarestista toimittama raportti N:o 3
viitenä kappaleena:

Puolan Bukarestin lähet-
tiläs nonagressioneuvotte-
luista ..... siv.1-2.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri,
ri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

V.a. asiainhoitaja:

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

B u k a r e s t i s s a O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 3.

Bukaresti -ssa 25 p:nä huhti kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 21/178 (ae) 32		
30/4.32	2	LÄL
EUROPA	ASIA	
5	C14	

Asia: Puolan Bukarestin lähettiläs nonagressioneuvotteluista.

Kun kreivi Szembek palasi Bukarestiin, asettui hän heti yhteyteen kanssani. Hän kertoi seuraavaa. Marsalkka Pilsudski oli täällä ollessaan keskustellut paitsi kuninkaan, myöskin pääministeri Iorgan kanssa. Viimemainittu oli nimenomaan luvannut, että neuvottelut Neuvosto Venäjän kanssa alettaisiin Genévässä, ja että Titulesco saisi tehtäväkseen hoitaa ne. Kreivi Szembek oli aivan ymmällä. Hän sanoi juuri saaneensa sähkösanoman Genévestä Zaleskilta, joka ilmoitti, että Titulesco oli kieltäytynyt tapaamasta Litvinovia. Kaikesta päättäen ei ajottu pitää Pilsudskille annettua lupausa. Saatoin vahvistaa olettamuksen oikeaksi sen keskustelun nojalla, mikä minulla oli ollut ruhtinas Ghikan kanssa.

Szembek sanoi Pilsudskin aivan selvästi antaneen rumaniaalaisten ymmärtää, ettei Puola tulisi "jättämään" /lâcher Suomea ja Baltian maita, mikäli nämä solmivat ja ratifioivat sopimuksensa. Rumania jää täten ainoaksi naapurivaltioksi, jolla ei ole nonagressiosopimusta. Szembek sanoi olevansa vakuutettu siitä, että lopulta tulisi käymään täten.

Edellä olevan johdosta en voi olla huomauttamatta seu

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi .....
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta .....]:

raavaa. Siitä, mitä ruhtinas Ghika kertoi minulle - ja mitä ei mielestäni ole syytä epäillä - käy selvästi ilmi, että paitsi Ranskaa myöskin Puola ja yksinpä Viro helmikuussa Genevessä antoivat hänen ymmärtää, ettei asialla ollut kiire, ja ettei se ollut erikoisen tärkeä. Myöskin kenraali Laidoner näyttää unhottaneen, että Suomi jo oli allekirjoittanut sopimuksensa. Rumanian sopimuskumppanit eivät ole tarpeeksi kiirehtineet Rumaniaa, vaan antaneet sen joutua siihen luuloon, ettei sopimus ollut tärkeä. Kun Tardieu ja Puaux nyttemmin ovat ilmoittaneet, ettei Ranska pidä kysymystä aktuaalisena, ei Rumania tahdo ruveta esittämään uusia ehdotuksia, jotka sisältäisivät peräytymistä alkuperäiseltä kannalta. Pilsudski ja Szembek ovat sitäpaitsi mielestäni tehneet taktillisen virheen, kun ei Pilsudski Bukarestissa ollessaan pitänyt tarpeellisena keskustella ulkoministerin kanssa. Ymmärrän nyt paremmin Ghikan tyytymättömyyden samoin kuin hänen suuren avomielisyytensä.

Ruotsin ministeri, vapaaherra Alströmer on kertonut minulle kuulleensa, että rumaniaalaiset mieluummin suostuvat siihen, että Puola solmii sopimuksensa, kuin nyt omasta alotteestaan jatkavat neuvotteluja venäläisten kanssa.

Englannin tšekäläinen lahettiläs Palairat arvelee Ranskan muuttuneen kannan olevan pääasiallisena syynä siihen, ettei Rumania välitä jatkaa neuvotteluja.

K. G. Idman.